

ingediend op **1418** (2022-2023) – Nr. 1
28 september 2022 (2022-2023)

Voorstel van bijzonder decreet

van Chris Janssens, Anke Van dermeersch, Wim Verheyden,
Adeline Blancquaert en Yves Buysse

tot wijziging van het bijzonder decreet van 7 juli 2006
over de Vlaamse instellingen,
wat de afschaffing van de provinciale kieskringen
en de instelling van één Vlaamse kieskring betreft

TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

Het vaststellen van de kieskringen en hun hoofdplaatsen behoort tot de constitutieve autonomie sensu stricto van het Vlaams Parlement. Artikel 26, §1, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen bepaalt immers dat het Vlaams Parlement en het Waals Parlement, ieder binnen de eigen bevoegdheden, bij decreet de kieskringen vaststellen.

Paragraaf 2bis van hetzelfde artikel bepaalt het volgende: "Het Vlaams Parlement en het Waals Parlement kunnen bij decreet, ieder voor zich, een kieskring instellen voor het hele grondgebied van hun gewest, waarin een deel van hun respectieve parlementsleden worden verkozen. Als zij van deze mogelijkheid gebruik maken, bepalen het Vlaams Parlement en het Waals Parlement per decreet, ieder voor zich, het aantal zetels dat deze gewestelijke kieskring telt."

Er zou twijfel kunnen rijzen over de vraag of het Vlaams Parlement kan beslissen om de provinciale kieskringen af te schaffen en maar met één kieskring meer te werken, althans wat het Vlaamse Gewest betreft. Volgens de indieners van dit voorstel van bijzonder decreet is dat wel degelijk mogelijk. Paragraaf 3 van artikel 26 van dezelfde bijzondere wet bepaalt immers de regels voor het geval er meerdere kieskringen zouden zijn: "§3. Indien er meerdere kieskringen zijn, telt elke kieskring zoveel keren een zetel als de gewestelijke deler in het cijfer van de bevolking begrepen is."

Het eerste deel van de aangehaalde zin wijst erop dat de federale bijzondere wetgever wel degelijk aan de gewesten de mogelijkheid heeft toegekend om de huidige provinciale kieskringen af te schaffen en één gewestelijke kieskring in te stellen. Dat zou overigens ook evident zijn in het licht van de constitutieve autonomie die aan de deelstaten is toegekend. Daarbij kan opnieuw verwezen worden naar de brede formulering van paragraaf 1, die uitdrukkelijk aan de deelstaatparlementen de bevoegdheid toekent om de kieskringen vast te stellen.

Ook tijdens het parlementaire voorbereidingswerk van de bijzondere wet van 19 juli 2012 tot wijziging van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen betreffende de uitbreiding van de constitutieve autonomie van de Vlaamse Gemeenschap, het Waals Gewest en de Franse Gemeenschap, die de al genoemde paragrafen 2bis en 3 in de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen heeft ingevoegd, is er op geen enkele wijze melding gemaakt van het feit dat de deelstaatparlementen de mogelijkheid ontzegd zou zijn om één gewestelijke kieskring in te voeren.¹

Zelfs al in 2004 werd er ter gelegenheid van debatten en hoorzittingen in het Vlaams Parlement over de Vlaamse constitutieve autonomie al verwezen naar de volledige Vlaamse bevoegdheid voor het instellen van kieskringen en werd er geen voorbehoud gemaakt voor het instellen van één gewestelijke kieskring.² Het zou dan ook totaal onlogisch zijn dat een bijzondere wet die de constitutieve autonomie uitbreidt, die uiteindelijk zou beperken.

Artikel 26quater van dezelfde bijzondere wet bepaalt dat het Vlaams en het Waals Parlement bij decreet de hoofdplaats van de kieskringen vastleggen, waarin het hoofdbureau wordt gevestigd.

¹ <https://www.senate.be/www/?Mival=dossier&LEG=5&NR=1572&LANG=nl>.

² <https://www.vlaamsparlement.be/nl/parlementaire-documenten/parlementaire-initiatieven/355177>.

De genoemde artikelen maken dus duidelijk dat het Vlaams Parlement over de bevoegdheden beschikt om de huidige provinciale kieskringen in het Vlaamse Gewest af te schaffen. De Brusselse leden van het Vlaams Parlement blijven evenwel verkozen via een aparte kieskring, namelijk de kieskring Brussel-Hoofdstad, die bestaat uit de negentien Brusselse gemeenten. Artikel 26, §2, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen bepaalt immers: “Geen kieskring mag de grenzen van het grondgebied van een Gewest overschrijden.” Dat wetsartikel verhindert dus dat Brusselse Vlamingen deel zouden uitmaken van dezelfde kieskring als Vlamingen die in het Vlaamse Gewest wonen.

De indieners van dit voorstel van bijzonder decreet zijn van mening dat de oprichting van één Vlaamse kieskring het democratische gehalte van de Vlaamse politiek zal versterken. De oprichting van één Vlaamse kieskring zal immers een stimulans zijn voor de kiezer om zich bij zijn keuze meer te laten leiden door Vlaamse verkiezingsthema's dan door plaatselijke thema's.

Omgekeerd is het ook voor kandidaten op de nationale lijst zelf duidelijker dat ze niet alleen de kiezers van hun eigen regio of arrondissement vertegenwoordigen, maar dat ze het algemeen belang moeten nastreven en zich moeten verantwoorden tegenover alle Vlamingen. Al te vaak proberen ministers en parlementsleden nu zo veel mogelijk projecten en middelen binnen te halen voor hun eigen regio of provincie, met als eerste bedoeling hun eigen populariteit te verhogen. Dat gaat soms ten nadele van andere regio's, waar er meer noden zijn. Eén Vlaamse kieskring zal bewerkstelligen dat de middelen efficiënter worden besteed, met veeleer het algemeen welzijn als criterium. Provincialisme en cliëntelisme zullen zo tegengegaan worden en ook aan belang inboeten ten voordele van ernstig politiek werk.

Bovendien is er ook binnen de Vlaamse politiek in toenemende mate een consensus dat de provincies artificiële creaties zijn. Hun geschiedenis gaat terug tot de bestuurlijke indeling onder de Franse bezetting en annexatie (1795-1815). De voorbije jaren hebben de provincies al fors aan belang en bevoegdheden ingeboet. Ook de provinciale kieskringen zijn louter arbitrair. Er is geen zinnige reden te bedenken waarom Vlamingen alleen voor politici uit de eigen provincie zouden kunnen stemmen en niet voor politici uit andere provincies, hoewel ze hun parlementaire ideeën en initiatieven wel zouden kunnen waarderen.

Eén Vlaamse kieskring leidt ook tot een rechtvaardigere verdeling van de zetels. Door hun ongelijke grootte varieert in de huidige provinciale kieskringen de feitelijke drempel om verkozenen te behalen. Hoe groter het aantal zetels, hoe beter ze ook evenredig kunnen worden verdeeld over de verschillende partijen. In kleinere kieskringen gaan op die manier meer stemmen 'verloren' dan in grote kieskringen. Het is voor kleine partijen gemakkelijker een zetel te veroveren in een grote kieskring dan in een kleine. Eén Vlaamse kieskring met een uniforme kiesdrempel van vijf procent is bovendien transparanter dan vijf feitelijke kiesdrempels die afhankelijk zijn van het aantal te verdelen zetels.

II. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen toelichting.

Artikel 2

Dit artikel vervangt de vijf provinciale kieskringen door één Vlaamse kieskring. Als hoofdplaats wordt gekozen voor Mechelen, gezien de centrale ligging van die stad in Vlaanderen. De eerstvolgende verkiezingen die op die manier zullen worden georganiseerd, zijn die van 2029. Vanuit democratisch oogpunt past het immers

niet dat de regelgeving over de organisatie van verkiezingen kort voor verkiezingen wordt gewijzigd. Daarom zullen de verkiezingen van het Vlaams Parlement van 2024 nog worden gehouden met provinciale kieskringen.

Artikel 3

Punt 1° van dit artikel bepaalt dat er tweeduizend handtekeningen nodig zijn om aan de Vlaamse verkiezingen te kunnen deelnemen. Dat aantal is volgens de indieners van dit voorstel van bijzonder decreet een billijke vereiste.

Chris JANSSENS
Anke VAN DERMEERSCH
Wim VERHEYDEN
Adeline BLANCQUAERT
Yves BUYSSE

VOORSTEL VAN BIJZONDER DECREET

Artikel 1. Dit bijzonder decreet regelt een gemeenschaps- en gewestaangelegenheid.

Art. 2. Artikel 7 van het bijzonder decreet van 7 juli 2006 over de Vlaamse instellingen, het laatst gewijzigd bij het decreet van 20 juni 2008, wordt vervangen door wat volgt:

“Art. 7. De verkiezingen voor het Vlaams Parlement worden vanaf de verkiezingen van 2029 gehouden in één Vlaamse kieskring. Die Vlaamse kieskring bestaat uit een of meer administratieve arrondissementen, die in kieskantons verdeeld zijn overeenkomstig de als bijlage bij dit bijzonder decreet gevoegde tabel. De hoofdplaats van de Vlaamse kieskring is Mechelen.”.

Art. 3. Artikel 8 van hetzelfde decreet wordt vervangen door wat volgt:

“Art. 8. De voordracht van kandidaten voor de verkiezingen van het Vlaams Parlement wordt ondertekend:

1° hetzij door ten minste tweeduizend kiezers;

2° hetzij door ten minste twee aftredende leden van het Vlaams Parlement.”.

Chris JANSSENS
Anke VAN DERMEERSCH
Wim VERHEYDEN
Adeline BLANCQUAERT
Yves BUYSSE

BIJLAGE:
Tabel met de administratieve arrondissementen en
kieskantons van de Vlaamse kieskring

Bijlage: Tabel met de administratieve arrondissementen en kieskantons van de Vlaamse kieskring

Hoofdplaats: Mechelen

ADMINISTRATIEF ARRONDISSEMENT	KIESKANTONS
Antwerpen	Antwerpen Boom Brecht Kapellen Kontich Zandhoven
Mechelen	Mechelen Duffel Heist-op-den-Berg Lier Puurs
Turnhout	Turnhout Arendonk Herentals Hoogstraten Mol Westerlo
Hasselt	Hasselt Beringen Genk Herk-de-Stad Sint-Truiden
Tongeren	Tongeren Bilzen Borgloon Maasmechelen Riemst Voeren
Maaseik	Maaseik Bree Neerpelt Peer
Gent	Gent Deinze Evergem Destelbergen Lochristi Nazareth Nevele Oosterzele Zomergem Waarschoot
Eeklo	Eeklo Assenede Kaprijke

Sint-Niklaas	Sint-Niklaas Beveren Lokeren Sint-Gillis-Waas Temse
Dendermonde	Dendermonde Hamme Wetteren Zele
Aalst	Aalst Geraardsbergen Herzele Ninove Zottegem
Oudenaarde	Oudenaarde Kruishoutem Horebeke Brakel Ronse
Leuven	Leuven Aarschot Diest Glabbeek Haacht Landen Tienen Zoutleeuw
Halle-Vilvoorde	Asse Halle Lennik Meise Vilvoorde Zaventem
Brugge	Brugge Torhout
Kortrijk	Kortrijk Avelgem Harelbeke Menen
Roeselare	Roeselare Lichtervelde Hooglede Izegem
Tielt	Tielt Meulebeke Oostrozebeke Ruiselede
Veurne	Veurne Nieuwpoort
Diksmuide	Diksmuide

Ieper	Ieper Mesen Zonnebeke Poperinge Vleteren Wervik
Oostende	Oostende Gistel